

REGELS/TOETSING

Op deze pagina is informatie opgenomen over het volgende:

- [Wettelijke eisen en arbeidshygiënische strategie](#)
- [Geldigheid en status](#)

WETTELIJKE EISEN EN ARBEIDSHYGIËNISCHE STRATEGIE

De Arbowet vormt de basis voor de eisen die we in Nederland stellen aan veiligheid en gezondheid. De laatste ingrijpende wijzigingen in de wet zijn op 1 januari 2007 van kracht geworden. Het overgrote deel van deze regels is afkomstig vanuit de Europese Unie.

ARBEIDSHYGIËNISCHE STRATEGIE EN STAND DER TECHNIEK

De beschreven maatregelen moeten voldoen aan (wettelijke) minimeisen én aan de stand der techniek. Met de 'stand der techniek' worden de nieuwste technologische ontwikkelingen en inzichten bedoeld, die dusdanig technisch haalbaar zijn, dat de bedrijven in de branche hiervan in de praktijk gebruik kunnen maken. Economische motieven mogen bij de overwegingen om een maatregel toe te passen geen rol spelen, zeker niet als het gaat om het beheersen van blootstelling aan kankerverwekkende stoffen zoals kwartsstof, asbestvezels, stof van hardhout en dieselmotoremissies.

Daarnaast dient bij uitwerking van maatregelen te worden uitgegaan van de 'arbeidshygiënische strategie' om aan de wet te voldoen (artikel 3 lid 1 sub b Arbowet). Kortweg schrijft deze strategie voor dat het nemen van maatregelen aan de bron de hoogste prioriteit verdient, uiteraard naast de wettelijk verplichte maatregelen. Verder verdienen collectieve maatregelen de voorkeur boven individuele op persoonsniveau. Anders gezegd: als bronmaatregelen voorhanden zijn, kan niet met bijvoorbeeld persoonlijke beschermingsmiddelen worden volstaan. Preciezer:

- Werkgevers moeten eerst gevaren voorkomen of de oorzaak van het probleem wegnemen (bronmaatregelen).
- Als bronmaatregelen niet mogelijk zijn, moet de werkgever collectieve maatregelen nemen om gevaren weg te nemen en risico's te beheersen.
- Als collectieve maatregelen niet kunnen of ook (nog) geen afdoende bescherming bieden, moet de werkgever individuele maatregelen nemen.
- Als laatste mogelijkheid kan de werkgever persoonlijke beschermingsmiddelen (pbm) verstrekken.

In de Arbocatalogus Afvalbranche is bij ieder gevaar in het overzicht van maatregelen de arbeidshygiënische strategie gehanteerd, te weten:

- Wettelijk verplichte maatregelen
- Bronmaatregelen
- Technische maatregelen
- Organisatorische maatregelen
- Persoonlijke beschermingsmiddelen

De Arbowet biedt hiermee aan werkgevers en werknemers de ruimte om aan de beheersing van gevaren zelf invulling te geven. De Arbowet geeft in het algemeen een **doelvoorschrift**, bijvoorbeeld het maximaal tilgewicht is 23 kg en de sociale partners kiezen samen de **middelvoorschriften**, waarmee het gevaar van tillen afdoende worden beheerst, zodat aan het doelvoorschrift wordt voldaan.

In andere branches zijn ook arbocatalogi opgesteld. Hierin kan de stand van de techniek anders zijn ingevuld. Een overzicht van goedgekeurde arbocatalogi is [hier](#) ^[1] te vinden. Nieuwe arbocatalogi kunnen met andere maatregelen worden goedgekeurd, mits het niveau van de bescherming van gezondheid en veiligheid minimaal gelijk is aan de regelgeving.

HOE WEET IK OF MIJN BEDRIJF AAN DE WET VOLDOET? ALTIJD METEN!

Er zijn ook concrete **grenswaarden** vastgelegd in de Arbowetgeving. Voor geluid bijvoorbeeld is de grenswaarde 80 decibel als dagdosis. Voor een aantal gevaarlijke stoffen zoals kooldioxide en zwavelwaterstof, en voor kankerverwekkende stoffen zoals asbest en kwartsstof, zijn grenswaarden vastgesteld. Als er geen wettelijke grenswaarde is, moet de werkgever een grenswaarde vaststellen zodanig dat er geen schade aan de gezondheid van de werknemer kan ontstaan. Aan het vaststellen van grenswaarden voor biologische agentia wordt momenteel gewerkt. Voor het beperken van blootstelling aan de uitlaatgassen van dieselmotoren (DME) is een document met oplossingen voor veel voorkomende situaties in de afvalbranche vastgesteld.

Grenswaarden bieden duidelijkheid. Maar hoe weet je nu of de blootstelling van de medewerkers tijdens het werk onder deze grenswaarde blijft?

Een flink aantal middelvoorschriften of gelijkwaardige oplossingen staan in de arbocatalogus voor de afvalbranche. Van een aantal maatregelen is goed getoetst hoe effectief ze zijn, bijvoorbeeld otoplastieken om het gehoor te beschermen. Bij andere gevaren wordt de schadelijke bron verwijderd, zoals bij automatische afnetapparatuur op een containerwagen, om vallen van hoogte te vermijden. Van sommige maatregelen is het effect wel bekend, maar hangt het van de situatie af hoeveel de maatregel bijdraagt aan de bescherming van de werknemers, bijvoorbeeld bij oplossingen voor werken in besloten ruimten. Voor alle gevaren geldt dat de specifieke maatregelen voor ieder bedrijf moeten zijn opgenomen in de risico-inventarisatie en -evaluatie.

Daarom is de algemene stelregel: De werkgever moet **altijd meten** hoeveel risico de medewerkers lopen, en of maatregelen voldoende bescherming bieden.

RISICO-INVENTARISATIE EN EVALUATIE (RI&E)

Voornoemde metingen doen de werkgevers standaard in de Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RI&E). De werknemer of leidinggevende kan daar altijd naar vragen.

Voor een aantal gevaren hebben de sociale partners **procesnormen** afgesproken. Dat geldt met name voor gevaren waarvoor niet zo gemakkelijk een grenswaarde te bepalen valt, zoals werkdruk of agressie. Als voor DME wordt afgesproken dat alle vrachtwagens een roetfilter moeten hebben, is dat ook een procesnorm. Zo'n procesnorm is een middelvoorschrift van de branche en zegt dus eigenlijk: maak in het bedrijf afspraken over het toepassen van de maatregelen uit de arbocatalogus. Als het bedrijf zich aan die afspraken houdt, dan wordt aan de wettelijke eis voldaan, anders niet. Dit vereist uiteraard wel dat deze procesnormen, evenals de door sociale partners vastgestelde grenswaarden, positief zijn getoetst door de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) die tot 1 januari 2022 Inspectie SZW werd genoemd.

Het samengevatte antwoord op de vraag: Voldoen wij aan de wettelijke veiligheidseisen? Bepaal dan altijd eerst de gevaren en doorloop dan de volgende beslisboom:

- Risico's in het bedrijf inventariseren en evalueren in RI&E
- Indien bronaanpak mogelijk, dan is het nemen van die maatregel de eerste oplossing waarvoor gekozen moet worden
- Indien een grenswaarde vastgesteld is: maatregelen nemen en opnieuw meten
- Indien een procesnorm is vastgesteld: uitvoeren en liefst ook meten, bv. tevredenheid
- Indien geen grenswaarde of procesnorm: optimale maatregel bepalen aan de hand van arbocatalogus (stand der techniek) en opnieuw meten.

De RI&E van het bedrijf maakt geen onderdeel uit van de Arbocatalogus Afvalbranche; andersom kan de RI&E wel beheersmaatregelen uit de arbocatalogus bevatten. Zie verder onder de uitgangspunten op de [home-page](#) [2]. Als afkorting wordt op deze website nergens RIE maar consequent RI&E vermeld; voor een overzicht van alle webpagina's met informatie over een specifieke RI&E kunt u gebruik maken van Facetzoeken (in de rechterkolom) op het label RI&E.

ACTUELE ARBOREGELGEVING

- de integrale tekst van de [Arbeidsomstandighedenwet](#) [3] (Arbowet)
- de integrale tekst van het [Arbeidsomstandighedenbesluit](#) [4] (Arbobesluit)
- de integrale tekst van de [Arbeidsomstandighedenregeling](#) [5] (Arboregeling)
- de positief getoetste (goedgekeurde) onderdelen van de Arbocatalogus afvalbranche in de [Beleidsregel arbocatalogi2019](#) [6]

EXTERNE INFORMATIE EN NORMEN

Behalve de Arbocatalogus Afvalbranche bestaan nog meer dan 150 arbocatalogi van andere bedrijfstakken. Deze zijn via de [website Arbopoortaal](#) [7] te vinden. Daar waar in de Arbocatalogus Afvalbranche wordt verwezen naar specifieke normen en normbladen, zoals NEN, CROW en AI-bladen, wordt deze informatie via de werkgever beschikbaar gesteld, voor zover dit in het bedrijf van toepassing is en niet anders is geregeld, bijvoorbeeld door een specifieke beschrijving in de risico-inventarisatie en -evaluatie van het bedrijf.

GELDIGHEID EN STATUS

De partijen betrokken bij de Arbocatalogus Afvalbranche zijn op de webpagina '[Over ons](#)' [8] op een rij gezet. Deze partijen werken samen in de Stichting Arbocatalogus Afvalbranche. Deze arbocatalogus is tot nader order geldig sinds 3 juni 2009. De arbocatalogus is onderhevig aan onderhoud, verbetering en aanvulling op basis van actuele inzichten. Alle onderdelen worden regelmatig opnieuw beoordeeld en zo nodig aangepast. De datum van de laatste wijziging wordt links bovenaan iedere pagina weergegeven. De status van iedere webpagina is met een 'stempel' aangegeven, waarbij alleen de meest actuele tekst is gepubliceerd. De status van alle onderdelen in de arbocatalogus is in een [overzicht](#) [9] op alfabetische volgorde opgenomen.

STATUS

Op iedere oplossings- en maatregelpagina is aangegeven wat de status ervan is. In deze Arbocatalogus is qua status voor de verschillende pagina's het volgende onderscheid gemaakt:

■ In ontwikkeling

Voorafgaand aan overeenstemming zijn pagina's in ontwikkeling. De mate van uitwerking kan verschillen van eerste versie tot eindconcept, dat voor overeenstemming aan de samenwerkende partijen wordt voorgelegd.

■ Overeenstemming tussen werknemers en werkgevers

Alvorens de arbocatalogus voor toetsing aan de Nederlandse Arbeidsinspectie wordt aangeboden, moeten de deelnemende partijen overeenstemming hebben over de te toetsen arbocatalogus.

■ Goedgekeurd door de Nederlandse Arbeidsinspectie

De positief getoetste webpagina's worden voorzien van het statusstempel 'goedgekeurd'; zie [deze webpagina](#) ^[10] voor meer informatie over de afhandeling van verzoeken tot toetsing.

■ Behoort niet tot de catalogus

Hierbij gaat het om informatie over (totstandkoming van) de arbocatalogus, zoals ondermeer op deze pagina, en om achtergrondinformatie beschikbaar voor de leden van de voor deze arbocatalogus samenwerkende partijen.

ACTUALISATIE

Tientallen mensen uit verschillende bedrijven hebben informatie aangeleverd voor deze arbocatalogus. Daarmee zijn de gepubliceerde oplossingen geschikt om toe te passen in de huidige praktijk.

De ontwikkelingen gaan door en nieuwe inzichten zullen ontstaan. Voorstellen tot wijziging van deze arbocatalogus zijn daarom steeds welkom op basis van:

- regelgeving
- stand van de techniek en wetenschap
- praktijkervaring

OVEREENSTEMMING TUSSEN PARTIJEN EN AANBIEDING TER TOETSING

Nadat een webpagina is ontwikkeld, wordt deze voor overeenstemming voorgelegd aan de samenwerkende partijen in de Stichting Arbocatalogus Afvalbranche. Op 18 maart 2009 hebben sociale partners in beginsel overeenstemming bereikt over de eerste teksten die op deze website zijn gepubliceerd. Op 3 juni 2009 is het definitieve besluit genomen en hebben sociale partners de eerste teksten van deze Arbocatalogus geaccepteerd. In het derde kwartaal 2009 zijn deze eerste onderdelen van de Arbocatalogus positief getoetst door de toenmalige Arbeidsinspectie. Daarna heeft de Nederlandse Arbeidsinspectie, die van 1 januari 2012 tot 1 januari 2022 Inspectie SZW (ISZW) heette, het merendeel van de onderdelen in de Arbocatalogus positief getoetst. Sinds 2019 is een getoetst onderdeel maximaal 6 jaar geldig. Daarom wordt met een datum geldig tot aangegeven wanneer het onderdeel zijn geldigheid verliest en opnieuw moet worden getoetst.

HANDHAVING ARBOREGELGEVING

De [Nederlandse Arbeidsinspectie](#) ^[11] handhaaft op basis van de (doel)voorschriften en de normen zoals vastgelegd in de Arbowet en de daaronder vallende lagere regels, namelijk het Arbobesluit en de Arboregeling. De goedgekeurde onderdelen van de Arbocatalogus dienen als uitgangspunt voor het toezicht en de handhaving door de NLA. De NLA gaat er vanuit dat bedrijven die de maatregelen uit een goedgekeurde arbocatalogus toepassen in principe de juiste beheersmaatregelen hebben genomen om de wettelijke normen te voldoen. Daarmee vormt een arbocatalogus een belangrijk referentiekader bij het naleven van de wettelijke doelvoorschriften.

Indien een individueel bedrijf afwijkt van de arbocatalogus, dient het bedrijf aan te tonen dat aan de doelvoorschriften in voldoende mate wordt voldaan door een adequaat veiligheidsniveau te bieden. Hiervan is sprake als het bedrijf op een gelijkwaardige of betere wijze aan de wettelijke voorschriften kan voldoen. In dit geval is het de verantwoordelijkheid van de NLA om vast te stellen of in een concrete arbeidssituatie is voldaan aan de doelvoorschriften in de Arbowet en -regelgeving.

Het resultaat van de toetsing van de Arbocatalogus Afvalbranche heeft de [Nederlandse Arbeidsinspectie](#) ^[12] verwoord in een aantal brieven, te weten:

- [brief d.d. 1 oktober 2009](#) ^[13]
- [brief d.d. 23 december 2009](#) ^[14], en,
na verbetering van de onderdelen die in 2009 niet waren goedgekeurd:
- [brief d.d. 15 juli 2011](#) ^[15]

- [brief d.d. 10 september 2013](#) ^[16]
- [brief d.d. 23 juni 2015](#) ^[17]
- [brief d.d. 22 februari 2018](#) ^[18] (betreft Meten van gasconcentratie en damp-gas-lucht-mengsels bij Rioleringsbeheer)
- [brief d.d. 14 augustus 2018](#) ^[19]
- [brief d.d. 21 juni 2019](#) ^[20] (betreft de goedgekeurde maatregel Gebruiken gekeurde arbeidsmiddelen en de afgekeurde maatregel Onderhouden en afstellen van arbeidsmiddelen)
- [brief d.d. 22 december 2020](#) ^[21] (betreft positieve toetsing van de onderdelen Teerhoudend asfalt en Man-made minerale vezels - goedkeuring- geldig tot uiterlijk 15 december 2026)
- [brief d.d. 29 juni 2021](#) ^[22] (betreft positieve toetsing van het onderdeel Dieselmotoremissies DME -goedkeuring- geldig tot uiterlijk 1 juli 2027)

Een samengevat overzicht van de goedgekeurde onderdelen van de Arbocatalogus is opgenomen in de [Beleidsregel arbocatalogi 2019](#) ^[6]. Het overzicht is te vinden in de bijlage van de Beleidsregel onder het kopje 'Afvalbranche'.

Belangrijk:

In de brief d.d. 15 juli 2011 is een passage opgenomen over handhaving in de afvalbranche, waarbij de goedgekeurde onderdelen in de arbocatalogus afvalbranche worden beschouwd als 'de stand der techniek' en dus voor de Nederlandse Arbeidsinspectie als referentiekader bij handhavende inspecties bij alle bedrijven in de afvalsector.

De Nederlandse Arbeidsinspectie kan bij een individueel bedrijf aanvullende maatregelen die niet in de arbocatalogus zijn opgenomen, opleggen die leiden tot het voorkomen of beperken van ernstige arbeidsrisico's, indien dit naar het redelijk oordeel van de minister noodzakelijk is 'gelet op de aard van de arbeid, de werkmethoden of werkomstandigheden' (Artikel 5 Beleidsregel arbocatalogi 2019 ^[23]).

Links

[1] <http://www.arboportaal.nl/externe-bronnen/inhoud/arbocatalogi> [2] <https://bdtest3.dearbocatalogus.nl/arbocatalogus-afvalbranche-de-arbostandaard-voor-alle-bedrijven-in-de-afvalsector> [3] <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0010346> [4] <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0008498> [5] <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0008587&g=2022-01-01&z=2022-01-01> [6] <https://wetten.overheid.nl/BWBR0042288/#Bijlage> [7] <https://www.arboportaal.nl/externe-bronnen/arbocatalogi> [8] <https://bdtest3.dearbocatalogus.nl/over-ons> [9] <https://bdtest3.dearbocatalogus.nl/maatregel/statusoverzicht> [10] <https://www.nlarbeidsinspectie.nl/onderwerpen/toetsing-arbocatalogus> [11] <http://www.nlarbeidsinspectie.nl> [12] http://www.inspectieszw.nl/onderwerpen/arbeidsomstandigheden/veiligheid_en_gezondheid/arbocatalogi_toetsing/ [13] https://bdtest3.dearbocatalogus.nl/sites/default/files/afvalbedrijven/u16/1001_goedkeuring_AI_voor_risicos_bij_5_delen.pdf [14] https://bdtest3.dearbocatalogus.nl/sites/default/files/afvalbedrijven/u16/091223_goedkeuring_AI_voor_I_en_Riool.pdf [15] https://bdtest3.dearbocatalogus.nl/sites/default/files/afvalbedrijven/u16/110715_AI_goedkeuring_quick_wins.pdf [16] https://bdtest3.dearbocatalogus.nl/sites/default/files/afvalbedrijven/u24/Brief_ISZW_10_september_2013.pdf [17] https://bdtest3.dearbocatalogus.nl/sites/default/files/afvalbedrijven/u24/Brief_ISZW_d_d_24_juni_2015.pdf [18] https://bdtest3.dearbocatalogus.nl/sites/default/files/afvalbedrijven/arbocatalogus/brief_iszw_22_februari_2018.pdf [19] https://bdtest3.dearbocatalogus.nl/sites/default/files/afvalbedrijven/u24/brief_iszw_14_augustus_2018.pdf [20] https://bdtest3.dearbocatalogus.nl/sites/default/files/afvalbedrijven/u24/brief_iszw_21_juni_2019.pdf [21] https://bdtest3.dearbocatalogus.nl/sites/default/files/afvalbedrijven/u24/brief_iszw_22_december_2020.pdf [22] https://bdtest3.dearbocatalogus.nl/sites/default/files/afvalbedrijven/u16/210706_reactie_iszw_op_toetsingsverzoek_staa-dme.pdf [23] <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0042288&artikel=5>